

D66 fractie gemeente Culemborg
T.a.v. dhr Metz

UW KENMERK	GZDGCB2619649/2619650	CONTACTPERSOON	M.J.P.M. Terstappen
UW BRIEF VAN	1 juni 2026	TELEFOONNUMMER	0345-477700
ONS KENMERK	GZDGCB2619649/2619652	TEAM	Maatschappelijke Opgaven
VERZENDDATUM	16 juni 2026		

ONDERWERP Beantwoording artikel 59 vragen D66 over Thuisonderwijs

Geachte heer Metz,

Met deze brief beantwoorden wij de vragen die u op 1 juni 2026 stelde over Thuisonderwijs. Eerst herhalen wij elke vraag, daaronder volgt het bijbehorend antwoord.

Vraag 1: **Omvang en zicht op de doelgroep**
Kan het college aangeven hoeveel kinderen in Culemborg momenteel een vrijstelling van de leerplicht hebben op grond van artikel 5 onder b (richtingbezwaren), en in hoeverre de gemeente zicht heeft op de aard en kwaliteit van het onderwijs dat deze kinderen ontvangen?

Antwoord: In Culemborg gaat het momenteel om zeven kinderen uit vijf gezinnen die jaarlijks een beroep doen op vrijstelling van inschrijving op grond van artikel 5 onder b van de Leerplichtwet. Het betreft uitsluitend basisschoolleerlingen.

Bij thuisonderwijs op basis van artikel 5b vindt geen toezicht plaats door de Inspectie van het Onderwijs. Hierdoor heeft de gemeente geen zicht op de aard, kwaliteit of voortgang van het onderwijs dat deze kinderen thuis ontvangen.

Vraag 2: **Toepassing en toetsing van vrijstellingen**
Op welke wijze beoordeelt de gemeente momenteel aanvragen en verlengingen van vrijstellingen op grond van richtingbezwaren? Welke informatie moeten ouders aanleveren, en in hoeverre wordt actief getoetst of daadwerkelijk geen passende school binnen redelijke afstand beschikbaar is?

Antwoord: De beoordeling van een beroep op artikel 5b is in de huidige wetgeving uitsluitend formeel van aard. Een vrijstelling ontstaat van rechtswege, waarna de gemeente dit namens het college schriftelijk

bevestigt. Ouders hoeven slechts te verklaren dat zij richtingbezwaren hebben tegen alle scholen binnen redelijke afstand. Zij hoeven deze bezwaren niet te onderbouwen en de gemeente mag deze ook niet inhoudelijk toetsen. Actieve toetsing of er toch een passende school beschikbaar is, is daarom niet mogelijk.

Vraag 3:

Gevolgen van de uitspraak van de Hoge Raad

Hoe interpreteert het college [de uitspraak van de Hoge Raad van april 2026](#) voor de uitvoering van de leerplicht in Culemborg? Is het college bereid om, in lijn met deze uitspraak, vrijstellingen op grond van richtingbezwaren alleen nog in uitzonderlijke gevallen toe te kennen en actiever hierop te handhaven?

Antwoord:

De recente uitspraak van de Hoge Raad leidt tot een aanzienlijk striktere interpretatie van artikel 5b, waardoor thuisonderwijs op basis van richtingbezwaren naar verwachting nauwelijks nog mogelijk zal zijn. OCW, Ingrado en het Openbaar Ministerie werken op dit moment aan een landelijke duiding van de gevolgen, met name voor gezinnen die al jaren gebruikmaken van deze vrijstelling. Het college stuurt ouders met een bestaand beroep een tussenbrief, waarin wordt aangegeven dat de gemeente nog geen besluit neemt totdat de landelijke lijn duidelijk is. Dit is noodzakelijk omdat de uitspraak vlak voor de wettelijke deadline van 1 juli 2026 is gedaan. Nieuwe beroepen worden, conform het advies van Ingrado en met verwijzing naar de uitspraak van de Hoge Raad, afgewezen.

Vraag 4:

Vergelijking met beleid in de gemeente Den Haag en mogelijke aanscherping van het beleid in Culemborg

Hoe beoordeelt het college [de aanpak van de gemeente Den Haag](#), waarbij vrijstellingen niet langer worden verlengd en actief wordt ingezet op terugkeer naar school?

Ziet het college mogelijkheden om een vergelijkbare aanpak in Culemborg toe te passen, en zo ja, welke stappen zijn daarvoor nodig?

Antwoord:

De aanpak van de gemeente Den Haag – waarbij vrijstellingen niet langer worden verlengd en actief wordt ingezet op terugkeer naar school – sluit in grote lijnen aan bij de koers die Culemborg nu volgt. Ook in Culemborg worden geen nieuwe vrijstellingen meer toegekend en worden bestaande beroepen tijdelijk aangehouden, in afwachting van landelijke duidelijkheid en met het oog op een zorgvuldige overgang voor betrokken gezinnen. Het college kiest voor een gefaseerde aanpak, omdat de uitspraak zeer recent is, landelijke richtlijnen nog ontbreken en de termijn tot het nieuwe schooljaar kort is. Zodra er meer duidelijkheid is, kan het beleid verder worden aangescherpt en waar nodig worden

uitgebreid. Het Kamerdebat hierover stond gepland op 4 juni 2026, maar zal pas na het zomerreces gevoerd worden.

Vraag 5:

5. Actieve inzet op terugkeer naar onderwijs en toezicht

Welke concrete stappen zet de gemeente om kinderen met een vrijstelling (weer) te leiden naar het regulier onderwijs?

Antwoord:

Het college werkt gericht aan de terugkeer van kinderen met een vrijstelling naar het regulier onderwijs. Ouders met een bestaande vrijstelling worden via een tussenbrief geïnformeerd over de veranderde situatie en over de noodzaak van schoolinschrijving. Nieuwe beroepen worden afgewezen en wanneer inschrijving uitblijft, volgt het reguliere leerplichttraject. Het college vindt het belangrijk om, ondanks beperkte contactmogelijkheden, in goed en redelijk contact met ouders te blijven en hen te begeleiden bij de overstap naar een schoolinschrijving.

Wij vertrouwen er op, u hiermede afdoende te hebben geantwoord.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Culemborg,

De secretaris,

De burgemeester,

E.J. Kruijswijk Jansen

M.A. Mulder

Omdat de goedkeuring voor deze brief digitaal is afgehandeld, ontbreekt een met de pen gezette handtekening.